

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Załącznik nr 3 do wniosku

wersja robocza, stan 24 marca 2022 r.

konsultacje treści do 3 kwietnia 2022 r.

barborka@starakopalnia.pl

PLAN DZIAŁAŃ PODTRZYMUJĄCYCH ŻYWOTNOŚĆ I SŁUŻĄCYCH OCHRONIE

W niniejszym dokumencie należy przedstawić zaplanowane działania mające na celu podtrzymanie żywotności i ochronę zgłoszonego elementu niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Plan powinien uwzględniać działania przewidziane na okres kolejnych 5 lat. Po upływie tego okresu wnioskodawca zobowiązany będzie do złożenia w Narodowym Instytucie Dziedzictwa sprawozdania z realizacji planu oraz do przygotowania dalszych propozycji działań związanych z ochroną elementu. Przykładowy formularz sprawozdania dostępny będzie na stronie internetowej NID.

1. Proszę zidentyfikować ewentualne zagrożenia, które mogą negatywnie wpłynąć na żywotność elementu¹.

1. Zmniejszająca się grupa dawnych pracowników kopalń - górników, pamiętających i organizujących obchody barbórkowe (upływu czasu).
2. Brak jest młodych, następnych pokoleń bezpośrednio związanych z zawodowym wymiarem obchodzenia barbórki (brak kopalń, szkół górniczych).
3. Przekaz środowiskowy o znaczeniu górniczego święta znacznie ograniczony, głównie do rodzin i bliskich górników zrzeszonych w stowarzyszeniach górniczych, którzy aktywnie włączają się w obchody barbórkowe.
4. Brak poszanowania, identyfikacji oraz zrozumienia dla górniczej spuścizny kulturowej zarówno materialnej jak i niematerialnej w społeczeństwie wałbrzyskim. Brak znajomości elementów tworzących lokalną barbórkę
5. Organizacja obchodów barbórkowych jest uzależniona od poniesienia wysokich kosztów i koordynacji wielu podmiotów instytucjonalnych/ stowarzyszeń (np. urządzenie biesiad, spotkań, karczm, opłata dla orkiestry górniczej i in.).
6. Brak programu kształcenia regionalnego - brak nauczania w programie szkolnym o regionie wałbrzyskim i jego historii, dominantach rozwoju miasta, przekładający się na zanikanie świadomości o górniczej spuściznie zarówno w wymiarze materialnym jak i niematerialnym
7. Stowarzyszenia górnicze posiadają ograniczoną zdolność propagowania tradycji - nieznaną mechanizmów nowoczesnych technologii docierania do odbiorcy, mediów społecznościowych, a także z racji wieku byłych górników - ograniczone możliwości w sprawnej koordynacji działań i wyjścia z inicjatywą poza swoje wąskie grono.

2. Do każdego ze zidentyfikowanych zagrożeń proszę zaplanować działania mające na celu ochronę elementu. Jeżeli nie zostały zidentyfikowane żadne bieżące zagrożenia, proszę zaplanować działania, które będą miały na celu zachowanie żywotności i

¹ Informacje dotyczące zagrożeń dla dziedzictwa niematerialnego znajdują się w Instrukcji przygotowania i składania wniosku, str. 30.

rozwój elementu, np. działania edukacyjne, promocyjne, informacyjne (proszę wskazać główne działania, które zostaną podjęte w celu ochrony i promocji elementu – ich cel oraz przewidywany rezultat. Proszę pamiętać, że w planowaniu i późniejszej realizacji działań ochronnych powinni w możliwie największym stopniu uczestniczyć depozytariusze danego elementu).

Ochrona elementu oraz podtrzymanie jego żywotności i rozwoju nastąpi poprzez działania aktywizujące szeroką grupę osób do udziału w uroczystościach oraz współprowadzenia obchodów barbórkowych - Festiwalu Tradycji Górniczych "Barbórka", których organizatorem jest Park Wielokulturowy Stara Kopalnia w Wałbrzychu. Uzupełnieniem programu ochrony będą działania o charakterze dokumentacyjnym i popularyzatorskim.

ad 1 i 2 i 7. Włączenie w obchody kolejnych, młodych pokoleń, które będą kontynuatorami tradycji górniczej oraz będą się z nią utożsamiać i przekazywać kolejnym generacjom wałbrzyszan:

- wdrożenie wieloletniego, nastawionego na kolejne pokolenia wałbrzyszan - planu pracy z wolontariuszami - "strażnikami tradycji górniczych" we współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami oraz pracownikami PWSK. Plan ten zapewni nie tylko pomoc praktyczną przy organizacji kolejnych barbórek, co przede wszystkim przekaz tradycji i zrozumienie dla tradycji wśród młodzieży;
- organizacja spotkań międzypokoleniowych do tworzenia dedykowanego dla danego roku scenariusza karczmy piwnej oraz scenariusza szkolnych spotkań gwarków, włączenie uczniów wałbrzyskich szkół, seniorów, koordynowane przy wsparciu merytorycznym pracowników PWSK;
- wsparcie instytucjonalne organizacji przemarszu, karczm piwnych, i innych spotkań o charakterze ogólnomiejskim i przez PWSK .

ad. 2.: Udział w uroczystościach barbórkowych uczniów PSP nr 22 i ZSZ Energetyk w formie czynnego uczestnictwa w programie obchodów - udział w Karczmie Piwnej w roli adeptów górnictwa - fuksów (inscenizacja pasowania na górnika), inscenizacje programowe dla młodzieży.

ad. 3. i 4.

Organizacja plenerowej wystawy czasowej poświęconej historii obchodów barbórkowych w Wałbrzychu - wystawa będzie prezentowana w okresie barbórkowym w przestrzeni ogólnodostępnej

ad.4. Organizacja corocznie w okresie barbórkowym szkolnej biesiady górniczej dla uczniów wałbrzyskich szkół oraz innych szkół zainteresowanych poznaniem tradycji górniczych; dla dorosłych organizacja karczmy/biesiady piwnej,

ad. 3, 4 i 5 i 7. Promocja wydarzeń barbórkowych i zachęcanie do uczestnictwa w nich w mediach lokalnych, regionalnych oraz innych nośnikach informacji (będących także w posiadaniu gminy); aby dotrzeć do szerokiego grona odbiorców; Pośrednio wykorzystanie do tego celu również graficznych, historycznych materiałów pozyskanych od depozytariuszy - koordynowana i planowana przez PWSK.

ad. 4 i 5. PWSK wypożycza uczestnikom na uroczystości barbórkowe galowe mundury górnicze oraz historyczne sztandary kopalniane i organizacji kopalnianych, co pozwala uzyskać efekt tradycyjnej i uroczystej oprawy wizualnej.

Sztandary są noszone przez młodzież i byłych górników podczas uroczystej mszy świętej, pochodu przez ulice miasta. Mundury wykorzystywane są również przez młodzież podczas karczmy piwnej, kiedy inscenizuje się "pasowanie na górnika".

ad. 3, 4 i 6:

- Naukowe opracowanie historii obchodów barbórkowych w Wałbrzychu,
- przygotowanie programu edukacyjnego o Barbórce wałbrzyskiej dla szkół;
- popularyzacja poszczególnych elementów święta, zarówno historycznych jak i współczesnych poprzez elektroniczne środki przekazu (Internet, promocja na stronie www.starakopalnia.pl, profilu PWSK na Facebooku);
- zebranie relacji audio - video uczestników historycznych i bieżących obchodów.

Pozostałe działania mające podtrzymać żywotność elementu:

- prowadzenie dokumentacji obchodów - zdjęcia, filmy, scenariusze karczm (biesiad) piwnych,

[inne propozycje, które pojawią się na etapie konsultacji społecznych ?]

3. Proszę opisać, w jaki sposób depozytariusze uczestniczyli w planowaniu działań i jaka jest dla nich przewidziana rola w realizacji tych przedsięwzięć.

Depozytariusze przedstawiali swoje potrzeby i pomysły podczas konsultacji społecznych mających miejsce podczas spotkań i działań opisanych we wniosku w Załączniku nr 2 pkt. 1, jak i podczas zorganizowanego spotkania w dniu .... kwietnia 2022 r.

Depozytariusze będą aktywnie uczestniczyć w przedsięwzięciach podtrzymujących trwanie obchodów barbórkowych w Wałbrzychu, dzielić się doświadczeniem organizatora barbórek oraz partycypować w działalności popularyzatorskiej, naukowej i wystawienniczej.

[pozostałe ustalenia ze spotkania depozytariuszy - podział ról]

4. Proszę opisać, z czyjej ewentualnej pomocy zamierzają Państwo korzystać przy realizacji planowanych działań (eksperti zewnętrzni, organizacje pozarządowe, inne instytucje) i w jakim zakresie.

Aktywną rolę będzie pełnił Park Wielokulturowy Stara Kopalnia: organizacja i koordynacja obchodów barbórkowych, dotarcie do młodych pokoleń - szczególnie poprzez współpracę ze szkołami oraz Biurem Edukacji Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu, partycypacja w kosztach, promocja wydarzenia;

Kadra nauczycielska w wałbrzyskich szkołach (wpisać zainteresowanych)

eksperti zewnątrzni - pasjonaci historii lokalnej

5. Proszę przedstawić listę planowanych działań. W przypadku przedsięwzięć, które wymagać będą wkładu finansowego, prosimy o oszacowanie przybliżonych kosztów ich realizacji².

L.P.	Działanie	Termin realizacji	Przybliżony koszt brutto
1.	Sporządzenie opracowania o charakterze naukowym i popularyzatorskim traktującym o historii i specyfice wałbrzyskiej barbórki	grudzień 2022	2500,00 zł
2.	zebranie 20 relacji audio-video/audio/ świadków historii/uczestników obchodów barbórkowych/ organizatorów obchodów, stworzenie podstrony internetowej na www.starakopalnia.pl , gdzie filmy będą dostępne dla każdego zainteresowanego (działanie realizowane przez górników we współpracy z uczniami zaangażowanymi w ochronę elementu przy wsparciu instytucjonalnym-koordynacja PWSK)	grudzień 2023	3000,00 zł
3.	organizacja szkolnej biesiady górniczej, także z uwagi na sytuację pandemiczną - w wersji on-line jako multimedialna lekcja edukacyjna	grudzień 2022- corocznie w grudniu do 2026	corocznie ok. .... zł
4.	organizacja Karczmy Piwnej wzorem tradycyjnych karczm wałbrzyskich - powstanie scenariusza tematycznego, udział Prezydium, Tablic, elementy takie jak: skok przez skórę, dedykowane kufle (projektowane na okoliczność),	grudzień 2022 - corocznie w grudniu do 2026 r.	corocznie ok. .... zł
5.	stworzenie wystawy plenerowej o wałbrzyskiej Barbórcie na bazie	grudzień 2023	8000,00 zł

² Objaśnienie do planu finansowego znajduje się w Instrukcji przygotowania i składania wniosku.

	zebranych materiałów ikonograficznych, pamiątek od depozytariuszy, zbiorów własnych Muzeum przemysłu i Techniki PWSK		
6.	Organizacja parady górniczej ulicami miasta przy współdziale młodzieży szkolnej,	grudzień 2022 - corocznie w grudniu do 2026 r.	
7.	Organizacja szczyty rodzinnej	grudzień 2022 - corocznie w grudniu do 2026 r.	

6. **Jeżeli nie posiadają Państwo środków własnych lub jeśli te środki wydają się Państwu niewystarczające do zrealizowania zamierzonych działań, proszę określić przewidywane zewnętrzne źródła finansowania** (informacje na temat możliwych źródeł finansowania znaleźć można m.in. na stronie niematerialne.nid.pl w zakładce „Ochrona dziedzictwa”).

Działania będą realizowane ze środków własnych Parku Wielokulturowego Stara Kopalnia, Gminy Wałbrzych. Planuje się również pozyskanie dofinansowania na działania w ramach programów dotacyjnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowego Centrum Kultury, a także z uwagi na skalę przedsięwzięć organizowanych w okresie barbórkowym - pozyskanych od podmiotów komercyjnych, aktywnie włączających się w organizację festiwalu.

DANE KONTAKTOWE

7. **Proszę podać dane kontaktowe osób zaangażowanych w tworzenie Planu działań podtrzymujących żywotność i służących ochronie, wyznaczonych do kontaktów z Narodowym Instytutem Dziedzictwa.**

Imię i nazwisko:
Instytucja/organizacja: **Park Wielokulturowy Stara Kopalnia**
Adres: ul. P. Wysockiego 29 58-304 Wałbrzych
Nr telefonu:
Nr faxu:
Adres e-mail:
Dodatkowe informacje: